

**OLIY TA'LIM MUASSASALARIGA
KIRUVCHILAR UCHUN**

SAVOLLAR KITOBI

ABITURIYENT: _____
F.I.O. Imzo

ABITURIYENT DIQQATIGA!

Test topshiriqlarini yechishdan avval savollar kitobini varaqlab, unda har bir fan boyicha 36 ta savol mavjudligini tekshiring. Agar savollar soni kamligi aniqlansa yoki savollar kitobi raqami bilan javoblar varag'i raqami bir xil bo'lmasa, darhol auditoriya rahbariga ma'lum qiling.

Savollar kitobida abituriyentning familiyasi, ismi, otasining ismi xato to'ldirilgan yoki to'ldirilmagan va imzosi qo'yilmagan hollarda e'tirozlar ko'rib chiqilmaydi.

Kitob tipi: 32

FANLAR:

Blok 1: Ona tili va adabiyot

Blok 2: Biologiya

Blok 3: Kimyo

Savollar kitobi raqami: **1701343**

Toshkent – 2017

ONA TILI VA ADABIYOT

1. Qaysi gapda yasama soʻzni tobelantirgan ibora ishtirok etgan?
A) Haqiqiy vatanparvarlar jon kuydirib mehnat qilishdan aslo charchamaydilar.
B) Vatanga boʻlgan muhabbatim meni xorijliklar yutugʻidan koʻz yumishga majbur qilmaydi.
C) Oʻz vataniga dogʻ tushirish uni sotish degan soʻz.
D) Vatanni koʻz qorachigʻiday asrashni maʼrifatli millatlardan oʻrganish kerak.
2. Qaysi gapda uch xil gap boʻlagi turdosh ot bilan ifodalangan?
A) Erkin yosh avlodlar senga zoʻr qanot.
B) Samiyaxon kutubxonomizning faol kitobxonlaridan biridir.
C) Oʻlmasning onasi uyda doʻppi tikadi.
D) Shohim, Alisherga ozor bermang, u buyuk odam.
3. Qaysi javobdagi aniqlovchi ergash gapli qoʻshma gap tarkibida ikki oʻrinda fonetik oʻzgarish yuz bergan?
A) Odam qancha koʻp bilsa, yashashi shuncha qiyinlashadi.
B) Kimki oilani muqaddas bilmasa, uning uchun muqaddas narsaning oʻzi yoʻq.
C) Kim koʻzguna koʻp qarasa, xotirasi susayib ketarkan.
D) Kimki nuqul oʻtmishidan nolisa uning kelajagi ham barbod boʻladi.
4. Berilgan soʻzlardan nechtasida nuqtalar oʻrniga boʻgʻiz undoshi qoʻyilishi kerak?
...alifa, ...ilvatxona, mu...olif, ...assos, e...rom, shuku...li, ta...sin
A) beshtasida B) uchtasida C) oltitasida D) toʻrttasida
5. Berilgan gapda munosabat shakllari taʼsirida fonetik oʻzgarish asosida yozilgan nechta soʻz ismlar guruhiga mansub?
Oʻrnimdan turib uy eshigini ochsam, oʻgʻlim bilan oʻrtogʻi sovuqdan qulogʻi, burni qizarib kirib keldi.
A) 6 ta B) 5 ta C) 7 ta D) 4 ta
6. Hol ergash gapli qoʻshma gap haqidagi notoʻgʻri hukmni aniqlang.
A) Har doim bosh gap oldin, ergash gap keyin keladi.
B) Hol ergash gapli qoʻshma gaplar sabab va maqsad maʼnosini anglatganda ergashiruvchi bogʻlovchilar va deb soʻzi yordamida bogʻlanishi mumkin.
C) Hol ergash gapli qoʻshma gap nisbiy soʻzlar vositasida bogʻlana oladi.
D) Hol ergash gapli qoʻshma gap qismlari bogʻlovchi vazifasidagi soʻz bilan bogʻlana oladi.
7. **Qorabotir yurtning erkasi, joʻralarning serkasi edi.**
Ushbu gapdagi qaralmishlar haqida notoʻgʻri hukmni aniqlang.
A) egani tobelantirib kelgan
B) uyushiq murakkab kesim vazifasini bajargan
C) aniqlovchi vazifasini bajargan
D) aniqlovchini tobelantirib kelgan
8. Unum(1) yoʻq, bunim yoʻq,
Uyimda unim(2) yoʻq.
Ishimda unum(3) yoʻq,
Aytishga unim(4) yoʻq.
Ushbu parchada raqamlar bilan koʻrsatilgan soʻzlardan qaysilarining yetakchi morfemalari oʻzaro omonim soʻzlar hisoblanadi?
A) 2, 3, 4 B) 1, 2, 4 C) 1, 2, 3, 4 D) 1, 3, 4
9. Kal ketaverdi, ketaverdi, charchab, suvsab bir daraxt soyasida yotib uxladim.
(Ertakdan)
Ushbu gap tarkibida asosi ham omonimlik, ham paronimlik xususiyatiga ega soʻz necha oʻrinda qatnashgan?
A) 3 B) 1 C) 2 D) 4
10. Quyidagi berilgan nechta soʻz har xil soʻz turkumi doirasida shakldosh boʻla boshladi?
oʻch, band, boʻsh, maqom
A) 2ta B) 4ta C) 3ta D) 2ta
11. 1) qochirmoq; 2) qaytarmoq; 3) yedirmoq; 4) keltirmoq; 5) boʻshatmoq
Fel asosida ifodalangna oʻtimli-oʻtimsizlik maʼnosi qoʻshimchasi taʼsirida oʻzgargan feʼllarni aniqlang.
A) 1, 2, 4, 5 B) 1, 2, 3, 5 C) 2, 3, 4 D) 1, 3, 5
12. Quyidagi qaysi gapda sof koʻmakchi holni shakllantirgan?
A) Bola boshini qoʻllari orasiga qoʻyib, Boysun togʻi uzra charx urayotgan bulutlarga qarab jim qoldi.
B) Peshanangiz devorga qarsillab urilgandan keyin esingiz kiradi.
C) U soy yoqalab yotqizilgan omonat toshlardan sakrab-hakkalab, ohista yurib kelardi.
D) Mustafoga Galatepaning chekkarogʻida, Ubaydullo Maxsumning hovuzi tarafga turtib chiqqan qir tumshugʻida yashaydi.
13. Quyida berilgan qaysi gapda yordamchi soʻz turkumlarining har bir turiga oid birliklar qatnashgan?
A) U nihoyatda ziyarak, idrokli, keng mushohadali, oʻta qiziquvchan, uquvli, bilimga chanqoq, mehnatkash edi va shu fazilatlar bilan ajralib turardi.
B) Bu zanjir ila zamonga daxldorsan, sen ham ahli olam qatori uchinchi ming yillikda yashamoqdasan.
C) Bu maqsad sari qoʻyilgan birinchi qadamgina emas, balki kelajakka ishonch belgisidir.
D) Siz ham bu ishga qadam qoʻyishdan ilgari bir karra oʻylab koʻrsangiz boʻlarmidi?
14. Qaysi gapda otlashgan son qatnashmagan?
A) Ikkala qiz chiqdi ariq boʻyiga.
B) Durroj ham Sherning soʻzini maʼqul koʻrdi va shu oʻrmonda ikkovi doʻstona yashay boshladi.
C) Toʻqqizida boʻlmagan aql, toʻqsonida ham boʻlmas.
D) Birinchisiga doim siz ega chiqasiz, bu insofdan emas.
15. Kesimlari sodda tub soʻzlar bilan ifodalangan bogʻlovchisiz qoʻshma gapni aniqlang.
A) Otalar soʻzi - aqlning koʻzi.
B) Rostgoʻy odamning bitta oʻzligi boʻladi: uni aldash oson.
C) Suv keldi - choʻllarda hayot boshlandi.
D) Har qanday donolikning cheki bor, nodonlik esa chegara bilmaydi.
16. Quyida berilgan soʻzlarning nechtasi toʻgʻri yozilgan?
dramma, trasa, inspeksiya, koperativ, magistratura
A) 2tasi B) 1tasi C) 3tasi D) 4tasi
17. Hamma narsa uylar devorlar daraxtlar qorongʻulikka jimgina choʻkdi.
Ushbu gapda qanday tinish belgilari qoʻllanadi?
A) ikki nuqta, vergul, tire
B) tire, vergul, tire
C) ikki nuqta, vergul, vergul
D) vergul, vergul, tire
18. Holatga taqlid soʻz hol vazifasini bajargan gapni toping.
A) Jannat xola nima boʻlganini bilolmay, devorga suyanganicha dagʻ-dagʻ titrab turardi.
B) Hozir qulfni daranglatib ochadigan kalitlarni yasaydigan ustalar qolmagan.
C) Oʻrdaklar karvoni pastlab uchib, qorayib yotgan yer ustida yana bir aylandi-yu, gʻaqillab qumlik chetida sokin shovullagan qamishlar ustiga shoʻngʻib ketdi.
D) Chirs-chirs chaqmoq chaqar, temir shift dahshatli lopillar edi.
19. Kechagi gʻamin oʻylasa obdon,
Bukchayib qoldi bugun odamzod.
Ushbu gapda ravish turkumiga oid soʻzlar necha xil gap boʻlagi vazifasini bajargan?
A) 1ta B) 2ta C) 3ta D) 4ta
20. Vatan ravnaqi uchun kuchini baxsh etadigan farzandlari oʻstrigan yurtning ertasi buyukdir.
Ushbu gapda otning feʼlga tobelanishi necha oʻrinda kuzatilgan?
A) 4 oʻrinda B) 2 oʻrinda C) 1 oʻrinda D) 3 oʻrinda
21. Kesim haqidagi toʻgʻri hukmlarni aniqlang.
1) gapning markazi hisoblanadi; 2) barcha boʻlaklar unga bevosita bogʻlanadi; 3) tasdiq yoki inkor maʼnosini ifodalaydi; 4) zamon, mayl, shaxs -son maʼnolari bilan shakllanadi
A) 2, 3, 4 B) 1, 3, 4 C) 1, 4 D) 2, 3
22. Berilgan sheʼriy parchada nechta yasama soʻz qoʻllangan?
Qon yigʻlatdi qaysi bagʻritosh,
Jayron, nega koʻzing toʻla yosh?
Oyogʻinga qoʻyib yotay bosh,
Jayron, nega koʻzing toʻla yosh?
A) 5 ta B) 4 ta C) 2 ta D) 3 ta

23. To'kilmogda tomchilab urar,
Malaklarning gul kosasidan.
Berilgan she'riy parchadagi to'rtta morfemadan iborat so'z(lar)ning sintaktik vazifasini aniqlang.
A) *kesim, hol* B) *aniqlovchi, kesim* C) *hol* D) *kesim*
24. To'rt o'rinda yasama so'z qo'llangan gapni toping.
A) *Mutolaa qilganlarga va eshitganlarga shifo baxsh etadigan "Guliston" degan kitob yozishim mumkin.*
B) *Qo'li bog'liq yashashdan o'lim a'lodir, Bosqinchi yov o'limga mahkum balodir.*
C) *Kimki tinch yashashni istasa, pastkash odam bilan aslo do'stlashmaydi.*
D) *Kimki bo'lsa dilozor, Undan el-u yurt bezor.*
25. Nasimi jonfizo bemorlarga, ey sabo, yetkur,
Xazon pajmurda bo'lganlarga bir obi havo yetkur,
Qo'y emdi biz begonani, bir oshno yetkur,
Gadomiz, boshlar uzra soya solsun, Humo yetkur. . .
Ushbu she'riy parcha muallifini ko'rsating.
A) *Zavqiy* B) *Avaz O'tar* C) *Muqimiy* D) *Furqat*
26. Ozod Sharafiddinov hayoti va ijodiga tegishli bo'lmagan ma'lumotni toping.
A) *"Jahon adabiyoti" jurnalining 100ta sonini tayyorlab ulgurgan.*
B) *O'zbek adabiyotshunosligida ko'p tilga olinadigan "shafqatsiz realizm" ko'rinishlarini o'tgan asrning 60-yillarida o'zbek romanchiligiga olib kigan.*
C) *Cho'lpon, Fitrat singari ijodkorlar haqida yozgan maqolalari katta shov-shuvga sabab bo'lgan.*
D) *"Zaharxanda qahqaha", "Bir tilda gaplashaylik", "She'r ko'p, ammo shoir-chi?" maqolalari adabiy jamoatchilik orasida birdan og'izga tushgan, munozara mavzusiga aylangan.*
27. "Kuntug'mish" dostoni haqida berilgan qaysi ma'lumot noto'g'ri?
A) *Qoraxon podsho necha yillardan beri o'zining o'rniga qushbegisini qo'yib, Kuntug'mishning o'tiga kuyib, tagzaminga kirib, toat-ibodatga mashg'ul bo'lib yotar edi.*
B) *El Xolbeka va Xolmo'minning sut emganini bilmas edi va Xolbeka Xolmo'minning baxshandasi deb aytib yurishar edi.*
C) *Odamlar bo'ri olib ketgan bolaning ismini Mohiboy, baliq olib ketgan bolaning otini Gurkiboy deb atashdi.*
D) *Kuntug'mish bir kossa suv va non evaziga ajdahoni o'ldiradi.*
28. Qo'lingdan kelguncha karam qil, karam,
Karamli bo'lmagay hech kimsadan kam.
Ushbu pand-nasihat Sa'diy ijodiga mansub qaysi hikoyada uchraydi?
A) *Sahroda tashna itga duch kelgan kishi haqidagi hikoyat*
B) *Bo'zdan libos kiyib yuruvchi podsho haqidagi hikoyat*
C) *Hayit kuni adashib qolgan bola haqidagi hikoyat*
D) *O'g'lining qilmishi uchun zindonga tushgan darvesh haqidagi hikoyat*
29. Sergey Yesenin qaysi she'ri mazmunida Eron bilan Rossiyada ayollarga munosabat masalasidagi farqlar aytib o'tiladi?
A) *"Dog'lar ketmish majruh ko'ngildan..."*
B) *"Bu dunyoda men bir yo'lovchi..."*
C) *"Xurosonda bir darboza bor..."*
D) *"Singlimga xat"*
30. Asl yigitning sifatleri
"Yigit uldir, so'zga aylasa amal
Qo'ldan kelmas ishga aylasa jadal..."
misralari orqali tasvirlangan she'r hamda uning muallifini aniqlang.
A) *"O'gut", Furqat*
B) *"Ajab ermas", Zavqiy*
C) *"Tor ko'ngullik beklar...", Turdi Farog'iy*
D) *"Adolat yaxshi", Maktumquli*
31. Navoiyning qaysi g'azali ichki qofiyaga ega?
A) *"Jong'a chun dermen..." deb boshlanuvchi g'azali*
B) *"Ko'rgali husnuningni zor-u ..." deb boshlanuvchi g'azali*
C) *"Ko'nglung istar yorlar birla..." deb boshlanuvchi g'azali*
D) *"Qoshi yosinmu deyin..." deb boshlanuvchi g'azali*
32. Ogahiy tomonidan o'zbek tiliga tarjima qilingan qaysi asar tarixiy hisoblanadi?
A) *"Axloqy Muhsiniy" (Koshifiy)*
B) *"Ravzi us-safo" (Mirxond)*
C) *"Badoe ul-vaqoe" (Vostify)*
D) *"Shoh va gado" (Hiloliy)*
33. Shahrisabz ahli zodasidan men, Sa'dning xonavosidin men. Alisher Navoiyning "Sab'ai sayyor" dostonidagi ushbu parcha qaysi kun hikoyasidan olingan?
A) *payshanba* B) *chorshanba* C) *dushanba* D) *shanba*
34. "Aylar gazet" radifli g'azal muallifi kim?
A) *Hamza* B) *Cho'lpon* C) *Avaz O'tar* D) *So'f'izoda*
35. Berilgan tarixiy asarlardan qaysi biri Ogahiy qalamiga mansub emas?
A) *"Zubdat ut-tavorix"* B) *"Gulshani davlat"* C) *"Ravzat us-safo"* D) *"Riyoz ud-davla"*
36. Qilubdur mahliqolarning yuzini
Latofat mus'hafig'a oya navro'z.
1) tashxis; 2) tardi aks; 3) tashbeh; 4) tazod; 5) tarse'
A) *1, 3* B) *1, 5* C) *1, 2, 5* D) *3, 4*

BIOLOGIYA

37. Quyularda quloq suprasining uzunligi 2 juft polimer genlarga bog'liq. Agar quloq suprasining uzunligi 24 sm li $A_1A_1A_2A_2$ genotipli urg'ochi quyon va quloq suprasining uzunligi 16 sm li $a_1a_1A_2a_2$ genotipli erkak quyon bilan chatishtirilsa, avlodning necha foizini quloq suprasining uzunligi 20 sm li quyonlar tashkil qiladi?
A) 25 B) 75 C) 50 D) 12,5
38. Tishlarning qoramtir rangi ikkita dominant gen ta'sirida rivojlanadi. Bu genlarning biri autosomada, ikkinchisi X xromosomada joylashgan. Bu belgining autosomada joylashgan turiga ega bo'lgan erkak va jinsga birikkan turiga ega bo'lgan ayol oilasida tishlari normal bo'lgan qiz va o'g'il tug'ildi. Ushbu oilada tug'ilgan farzandlar orasidan tishlari normal o'g'il bolalarning tug'ilish ehtimolini (%) toping?
A) 12,5 B) 50 C) 25 D) 75
39. Itning koker zoti junining qora rangi dominant noallel A va B genlarga bog'liq. Faqat A genining dominant holatda bo'lishi junning malla, B genining dominant holatda bo'lishi junning jigarrang, dominant genlarning uchramasligi junning oq rangda bo'lishini ta'minlash, digeterozigota genotipli organizmlar o'zaro chatishtirilgandan olingan avlodning necha foizini genotip jihatdan ota-onadan farq qiluvchi organizmlar tashkil qiladi.
A) 75 B) 25 C) 37,5 D) 31,25
40. DNK qo'sh zanjirida 180 ta vodorod bog'i bo'lib, uning 1/3 qismi guanin va sitozin orasida joylashgan bo'lsa, DNKdagi guanin nukleotidlar sonini toping.
A) 60 B) 20 C) 40 D) 80
41. Moddalar almashnuvi haqidagi to'g'ri ma'lumotni aniqlang.
A) *ATF tarkibidagi uchta fosfat kislotaning ajralishi 40 kj energiya chiqishiga imkon beradi.*
B) *Eukariot hujayrada reduplikatsiya va translatsiya yadroda, transkripsiya sitoplazmada amalga oshadi.*
C) *Fotosintez, xemosintez reaksiyalari moddalar almashinuvining oraliq bosqichida amalga oshadigan assimillatsiya jarayoni reaksiyalari hisoblanadi.*
D) *Glukoza molekulasidagi potensial energiyaning o'rtacha 40 foizi anaerob parchalanishdan ajraladi.*
42. Ulotriksning jinsiy ko'payish jarayonida 512 ta gameta hosil bo'lib, uning 25% idan zigota, zigotaning 50% idan ulotriks hosil bo'lsa, yangi hosil bo'lgan ulotriks iplarining sonini toping.
A) 64 B) 128 C) 32 D) 16
43. Qayin odimchisi mansub bo'lgan tip uchun (a) va faqat sinf uchun (b) umumiy belgilar to'g'ri ko'rsatilgan javobni aniqlang.
1) polisaxariddan iborat tashqi skelet; 2) ikki juft qanotlar; 3) bo'g'imlardan iborat oyoqlar; 4) tullab o'sish; 5) traxeyalardan iborat nafas olish organlari; 5) qorin nerv zanjiri
A) *a-1,5; b-4,6*
B) *a-2,4; b-3,5*
C) *a-4,6; b-3*
D) *a-1,3; b-2*
44. Quyidagi berilganlardan noto'g'ri ma'lumotlarni aniqlang. 1) sil tayloqchasi hujayrasidagi ATF sintezi mitoxondriyalarda kechadi; 2) xongul hujayrasi

- membranasi oqsil va ikki qavat lipid molekularidan iborat; 3) loviya urug'i hujayrasidagi donador endoplazmatik to'rt lipid sintezini amalga oshiradi; 4) ko'k yashil suv o'tlarining hujayralari erkin azotni fiksatsiyalaydi; 5) oq po'panak tanasi bir yadroli ko'p hujayralardan iborat; 6) batsidiya hujayralarida lixenin, amilaza, turli vitamin va fermentlar uchraydi.
A) 1,6 B) 2,4 C) 3,5 D) 1,3
45. Paleozoy (a) va mezozoy (b) eralariga xos biologik progresslarni aniqlang. 1) qushlarni issiqqonlilik; 2) urug'li o'simliklarda chang yo'li va urug; 3) hasharotlarda qanot; 4) stegosefallarda besh barmoqli oyoqlar; 5) sutemizuvchilarda to'rt kamerali yurak; 6) sudralib yuruvchilarda qalin po'choq bilan qoplangan tuxum
A) a-3,4; b-1,2
B) a-2,6; b-1,5
C) a-3,4; b-5,6
D) a-1,3; b-2,5
46. Biosfera tirik moddasining funksiyasi to'g'ri ko'rsatilgan javobni aniqlang. 1) temir bakteriyalarining xemosintez qilishi; 2) atmosfera tarkibida kosmik chang zarralarining uchrashi; 3) hayvonlarning kislorod CO₂ chiqarishi; 4) vulqonlarning otilishidan tog' jinslarining hosil bo'lishi; 5) geterotroflarning tayyor organik modda bilan oziqlanishi; 6) ildizoyoqli sodda hayvonlarda kalsiyning to'planishi
A) 1,2,3 B) 2,4,5 C) 1,3,6 D) 4,5,6
47. Abiotik omillarning ta'siri to'g'ri ko'rsatilgan javobni toping.
a) namlik; b) topografik;
1) odamlarda gipoksiya belgilarining paydo bo'lishi; 2) terida melanin pigmentining hosil bo'lishi; 3) hasharotlarda nafas teshiklarining klapanlar bilan bekilishi; 4) ko'pchilik cho'lda yashaydigan hayvonlarning tunda faol bo'lishi; 5) tog'larda yashovchi odamlar qonida eritrotsitlarning ko'p bo'lishi
A) a-3,4; b-1,5 B) a-2,5; b-3,4 C) a-2,4; b-3,5 D) a-1,5; b-3,4
48. Odam fenotipidagi anatomik (a) va gistologik (b) belgilarni aniqlang. 1) epiteliy hujayralarning shakli yassi, kubsimon, silindsimon bo'ladi; 2) silliq tolali muskullar duksimon tuzilgan bo'lib, tolasida juda kalta-0,1 mm atrofida bo'ladi; 3) neyronlar doirasimon, yulduzsimon, oval, noksimon, shaklga ega; 4) yelkaning oldingi sohasida ikki boshli muskul joylashgan 5) kekirdak VI-VII bo'yin umurtqalari ro'parasidan boshlanib, V ko'krak umurtqasi ro'parasida broxlarga bo'linadi; 6) normal qad-qomatning bo'yin va bel qismida umurtqa pog'onasi biroz oldinga, ko'krak va dumg'aza qismida biroz orqaga egilgan bo'ladi
A) a-4,5; b-2,4
B) a-2,3; b-4,6
C) a-4,5; b-2,3
D) a-1,2; b-4,5
49. Bosh miyaning stvol qismida (a) va orqa miyada (b) joylashgan vegetativ nerv sistemasi markazlarining funksiyalarini aniqlang. 1) yurakning minutlik sistolik hajmini oshiradi; 2) o'pkalar ventilatsiyasini kuchaytiradi; 3) ko'z qorachig'ini kengaytiradi; 4) me'da shirasi ishlab chiqarilishini kuchaytiradi; 5) siydik pufagi muskullarini bo'shashtiradi; 6) siydik pufagi muskullarini qisqartiradi
A) a-4; b-1,2 B) a-1; b-3,6 C) a-2; b-4,5 D) a-5; b-2,4
50. II qon guruhiga ega rezus musbat, sog'lom o'g'il bolaning katta qon aylanish doirasi arteriyalardagi qon plazmasida qanday moddalar bo'ladi?
A) antitanalar, insulin, agglyutinini β, gemoglobin, glyukoza, fermentlar
B) gormonlar, vitaminlar, antitanalar, glyukoza, agglyutinogen A
C) antigemofil omil, agglyutinini β, gormonlar, vitaminlar, rezus omil
D) aminokislota, mochevina, kreatinin, tiamin, agglyutinini β
51. Odamdagi o'mrov osti muskulining bo'yinning teri osti muskulidan farqini toping.
1) vegetativ nerv sistemasi orqali boshqariladi; 2) joylashuv ko'ra to'sh-o'mrov so'rg'ichsmon muskul bilan bir guruhga kiradi; 3) joylashuviga ko'ra diafragma muskuli bilan bir guruhga kiradi; 4) gavdaning ko'krak muskuli hisoblanadi; 5) suyakka birikadi; 6) boshning harakatini ta'minlaydi; 7) qo'lning harakatida ishtirok etadi
A) 1,4,5 B) 1,5 C) 2,6 D) 3,4,7
52. Odamning bosh miyasiga xos bo'lmagan ma'lumotni aniqlang.
A) Bosh miya katta yarimsharlarining sezish zonasi hujayralari sezgi organlaridan kelayotgan impulslarni qabul qiluvchi oliy nerv markaz hisoblanadi
B) Bosh miyaning stvol qismidagi nerv hujayralari shartsiz reflekslarning nerv markazi hisoblanadi
C) Bosh miya shikastlanganda qo'l-oyoq tonusi pasayib, falajlangan oyoq harakatsiz osilib qoladi
D) Uzunchoq miyadan chiquvchi adashgan nerv tolasini parasimpatik nerv sistemasining bir qismi bo'lib, qorin bo'shlig'ining yuqori qismida joylashgan organlar ishini boshqaradi
53. Sezgi analizatorlari haqidagi noto'g'ri fikrni aniqlang.
A) Terining derma qavatida issiqni va bosimni sezuvchi retseptorlar siypalashni va og'riqni sezuvchi retseptorlarga nisbatan chuqurroq joylashgan.
B) Gipermetropiya keksalarda ko'z gavhari do'ngligining kamayib ketishi tufayli yuzaga keladi.
C) Quloqning suyak labirinti bilan parda labirinti orasida endolimfa, parda labirinti ichida perilimfa suyuqligi bo'ladi.
D) Harakat analizatorning oliy nerv markazi bosh miya katta yarimsharlari po'stlog'ining oldingi markaziy egatida joylashgan.
54. Bezgak (a), terlama (b), leyshmanioz (c) qo'zg'atuvchilari to'g'ri ko'rsatilgan javobni aniqlang
A) a-bakteriya; b-virus; c-sodda hayvon
B) a-sodda hayvon; b-bakteriya; c-sodda hayvon
C) a-sodda hayvon; b-bakteriya; c-bakteriya
D) a-sodda hayvon; b-virus; c-bakteriya
55. Zarar keltiruvchi hasharotlar turkumlari bilan to'g'ri juftlab ko'rsatilgan javobni belgilang.
1) hasva; 2) olma qurti; 3) kuya; 4) chigirtka; 5) bezgak parazit; 6) so'na; 7) oq chumoli; 8) kana; 9) iskabtopar; 10) trixogramma;
a- to'g'riqanotlilar; b- qandalalar; c-tangachaqanotlilar; d-ikki qanotlilar; e-termitlar
A) b-1; d-6; e-8 B) a-4; b-1; c-3; d-9 C) a-4; c-2; d-9,10; e-7 D) a-4; b-1; d-5; e-7
56. Bosh skeleti miya qutisi, jag'lar, jabra ravoqlari va jabra qopqog'idan tashkil topgan baliqlarni aniqlang.
1) beluga; 2) qilquyruq; 3) gigant akula; 4) tikandum skat; 5) oqcha; 6) dengiz tulkisi
A) 3,4,6 B) 2,5,6 C) 1,2,5 D) 3,4,5
57. Leyshmaniya va sil batsillasi uchun umumiy bo'lgan xususiyatlarni aniqlang.
A) Eukariot organizm, irsiy axboroti sitoplazmadagi halqasimon DNKda joylashgan.
B) Bir hujayrali organizm, hujayra qobig'i xitidan iborat.
C) Yadrosi ikki qavat membrana bilan o'ralgan, reduplikatsiya jarayoni sitoplazmada kechadi.
D) Membranasi ikki qator lipid va oqsil molekularidan iborat, ribosomasi sitoplazmada translyatsiyada qatnashadi.
58. Yirtqich umurtqali (a) va o'txo'r umurtqasiz (b) hayvonlarni aniqlang.
1) kojan; 2) zlatka; 3) aureliya; 4) tipratikon; 5) ko'l baqasi; 6) tillako'z; 7) suvilon; 8) termit; 9) hasva qandalasi; 10) bizon
A) a-5,7; b-2,6
B) a-1,10; b-6,9
C) a-4,5; b-2,8
D) a-1,7; b-3,6
59. Geterotrof oziqlanish xususiyatiga ega prokariot (a) va eukariot (b) organizmlarni aniqlang.
1) ossillatoriya; 2) oltingugurt bakteriyalari; 3) pichan bakteriyasi; 4) tekoma; 5) nitella; 6) volvoks; 7) midiya; 8) floks; 9) perlovitsa
A) a-2,3; b-6,7,8
B) a-1,2,3; b-4,5,8
C) a-2; b-6,8
D) a-3; b-7,9
60. Hujayra joyining o'zgarishini (1), hujayrada moddalar tashilishini (2), hayvonlarda hujayralararo aloqani (3), hujayra ichki tuzilmasini harakatini (4) ta'minlaydigan hujayra tuzilmalarini to'g'ri ko'rsating.
a) tashqi endoplazmatik membrana; b) endoplazmatik to'rt; c) sitoskelet; d) Golji majmuasi
A) 1-c; 2-b; 3-a; 4-c
B) 1-a; 2-d; 3-b; 4-c
C) 1-b; 2-c; 3-a; 4-d
D) 1-a; 2-a; 3-c; 4-b
61. Qaysi jarayonlar mitoz uchun xos emas?
1) profaza, metafaza, anafaza, telofaza bosqichlarining bo'lishi; 2) ikkita bir

- xil irsiy axborotga ega gaploid to'plamli hujayralarning hosil bo'lishi; 3) gomologik xromosomalarning ajralib har hil xujayralarga tarqalishi; 4) gaploid to'plami mikrosporan bo'linishi; 5) telofazadan so'ng doim sitokinez sodir bo'lishi; 6) diploid to'plami arxeosperaning bo'linishi
A) 4,5,6 B) 1,2,5 C) 3,6 D) 3,4
62. Baqa lichinkasida tashqi jabralarining ichki jabralariga almashinishi o'zgaruvchanlikning qaysi turiga misol bo'ladi?
A) genotipik-ontogenetik
B) fenotipik-modifikatsion
C) fenotipik-ontogenetik
D) genotipik-rekombinativ
63. Reduplikatsiya (I) va denaturatsiya (II) uchun mos keluvchi ta'riflarni juftlang.
a) oqsillarning tabiiy holatini yo'qotishi; b) DNKning ikki hissa ortishi; c) xromosoma ayrim qismlarining ortishi; d) xromosoma o'rtta qismining ajralishi
A) I-d; II-c
B) I-c; II-b
C) I-b; II-a
D) I-b; II-d
64. Qaysi o'simlikning bargi oddiy yonbargchasiz (a) va murakkab yonbargchali (b) bo'ladi?
1) lavlagi; 2) yantoq; 3) baliqko'z; 4) tok; 5) shirinmiya; 6) kanop; 7) no'xot; 8) yeryong'oq
A) a-1,2,3; b-7,8
B) a-1,3; b-5,7,8
C) a-2,3,4; b-5,7,8
D) a-4,6; b-5,8
65. Bodiyo (a) va bo'tako'z (b) ning to'pguliga xos belgilarni aniqlang.
A) a-umumiy gulpoya qisqa, gullar bir tekislikda joylashgan; b-uzun gulpoyada gullar ketma-ket joylashgan
B) a-asosiy gulpoyasi shoxlangan; b-atrofi o'rama bargchalar bilan o'ralgan
C) a-asosiy gulpoyasi shoxlanmagan; b-asosiy gulpoyasi shoxlangan
D) a-atrofi o'rama bargchalar bilan o'ralgan; b-gullar gulpoyaga uzun bandlar bilan birikadi
66. Quyidagi javoblarning qaysilaridan gullari bir xil to'pgullarda joylashgan o'simliklar juftlangan?
1) karrak va kakra; 2) javdar va bug'doyiq; 3) arpa va sholi; 4) kavrak va kakra; 5) bo'znoh va shuvoq; 6) tol va oqqayin; 7) shashir va andiz; 8) kelinsupurgi va bo'tako'z
A) 1,2,5,6 B) 2,4,7,8 C) 1,3,4,6 D) 2,3,5,8
67. Qaysi o'simlikning bargi oddiy yonbargchali (a) va murakkab yonbargchali (b) bo'ladi?
1) yantoq; 2) tok; 3) g'o'za; 4) partenotsissus; 5) burchoq; 6) liftok; 7) shirinmiya; 8) olma
A) a-6,8; b-1,5,7
B) a-1,2; b-4,5,7
C) a-2,3,8; b-1,4,5,7
D) a-2,4,6; b-5,7
68. Evernia haqidagi noto'g'ri ma'lumotni toping.
A) atmosfera havosi tozaligini ko'rsatuvchi mezon
B) tuproq hosil bo'lishida ishtirok etadi
C) poyasida xitin moddasi uchraydi
D) zamburug' bilan bir hujayrali suvo'tining simbiozi
69. Funariyada sporadan rivojlanuvchi bo'g'inda qanday qismlar hosil bo'ladi?
1) yashil ipcha; 2) kurtakcha; 3) poya; 4) barg; 5) arxegoniya;
6) sporangiyband; 7) anteridiy; 8) sporalar; 9) rizoid; 10) sporangiy
A) 1,2,9 B) 5,7,8 C) 6,8,10 D) 3,4,10
70. Devpechak, zarpechak barglarning yo'qolib ketganligi, ildiz o'rni poyada so'rg'ichlar hosil bo'lib, uning yordamida "xo'jayin" o'simliklardan oziq moddalarni so'rib olishi qanday evolyutsion jarayonlarni aks ettiradi?
A) umumiy degeneratsiya, biologik regress
B) biologik progress, aromorfoz
C) biologik progress, umumiy degeneratsiya
D) idioadaptatsiya, biologik regress
71. Hindomalay biogeografik viloyatiga mansub sutemizuvchi hayvonlarni aniqlang.
1) orangutan; 2) xongul; 3) gibbon; 4) kapachi; 5) maral; 6) kanna; 7) bambuk ayig'i; 8) gorilla; 9) skuns; 10) iguana
A) 1,3,7 B) 5,8,10 C) 2,4,6 D) 3,7,9
72. Divergensiya (a) va konvergensiya (b) hodisalari to'g'ri ko'rsatilgan javobni aniqlang.
A) a-odam va boshqa hayvonlar gemoglobin zanjiridagi aminokislotalar tarkibidagi farq; b-ko'rshapalak va qushlarning qanoti
B) a-dengiz toshbaqasi va delfinlarda oyoqlarning eshkaksimon bo'lishi; b-boychechak turkumiga mansub 30 ga yaqin turlarning mavjudligi
C) a-ixtiozavr va sutemizuvchilardan delfinning tana tuzilishining o'xshashligi; b-delfinning oldingi oyog'i suzishga, oting oldingi oyog'i chopishga moslashganligi
D) a-xaltali krot, oddiy krot tashqi qiyofasining o'zaro o'xshashligi; b-chigirka oyog'ining sakrashga, suv qandalasi oyog'ining suzishga moslashganligi

KIMYO

73. Metall sulfat tuzi o'z massasiga teng massali suvda eritilganda eritmadagi metal kationlarining massa ulushi 13/58 ga teng bo'ldi. Tuzni aniqlang. ($\alpha=1$, gidroliz jarayoni hisobga olinmasin)
A) Na_2SO_4
B) K_2SO_4
C) $CuSO_4$
D) $ZnSO_4$
74. Qaysi birikmalarda kislorod -2 oksidlanish darajasini namoyon qiladi?
A) KO_2
B) OF_2
C) H_2O_2
D) H_2O
75. Quyidagi qaysi modda faqat oksidlovchilik xossasini namoyon qiladi?
A) PbO_2
B) H_2O_2
C) Cu_2O
D) Fe^{2+}
76. DNK qo'sh spirali tarkibidagi nukleotidlarda 3700 ta azot atomi bor bo'lsa, nukleotid tarkibida nechta timin bor? (nukleotidlarning 20% ini guanin tashkil etadi)
A) 200 B) 300 C) 350 D) 250
77. Fosfor mo'l miqdordagi kislorodda yondirilganda olingan oksid 200 g 9,8% li fosfat kislotaga eritmasida eritilganda fosfat kislotaga miqdori 3 marta ortdi. Olingan eritmaga o'yuvchi natriy eritmasidan 540 g qo'shilganda hosil bo'lgan tuz massasini (g) aniqlang. Ishqor eritmasida suvning massasi NaOH massasidan 6,5 marta katta.
A) 72 B) 98,4 C) 14,2 D) 85,2
78. Saxaroza gidrolizga uchratilgandan uning massasi 3,6 grammga ortdi. Gidroliz mahsulotlari nikel katalizatori ishtirokida vodorod bilan qaytarildi. Olingan mahsulot massasini (g) aniqlang.
A) 72,8 B) 36,4 C) 44 D) 18,2
79. 0,8 mol noma'lum bir asosli to'yingan karbon kislotaga eritmasiga Na metali qo'shilganda 17,92 litr (n.sh.) gaz ajralib chiqdi. Reaksiya sodir bo'lgan idishga yuqori bosim va temperatura ostida yetarlicha is gazi yuttirilishi natijasida hosil bo'lgan mahsulot birinchi reaksiyadan ajralgan organik mahsulot bilan 34:41 massa nisbatda ekanligi aniqlandi. Noma'lum kislotaning 1 ta molekulasida tarkibidagi sp³-gibridlangan orbitalar sonini aniqlang.
A) 4 B) 12 C) 16 D) 8
80. Oltinchi energetik pog'ona (qavat) ga maksimal sig'ishi mumkin bo'lgan elektronlar sonini aniqlang.
A) 72 B) 32 C) 36 D) 54
81. 110 g 10% li K_2S eritmasidagi barcha elektronlar sonini aniqlang.
A) $60,4 \cdot N_A$ B) $55 \cdot N_A$ C) $35 \cdot N_A$ D) $5,4 \cdot N_A$
82. $C_6H_5OH \xrightarrow{+(H)} X \xrightarrow{+(O)} Y \xrightarrow{+(O)}$ adipin kislotasi
Ushbu reaksiyada X modda 60%, Y modda 80% va adipin kislotasi 100% unum bilan olinganda oxirgi mahsulot massasi boshlang'ich modda

- massasidan 11,96 g kam bo'lsa, necha mol X modda olingan?
A) 0,3 B) 0,5 C) 0,6 D) 0,24
83. O'zaro izomer bo'lgan ikkita aromatik uglevodorod kaliy permanganatning kislotali eritmasi bilan oksidlanganda 1,4 mol CO₂ gazi, 0,2 mol benzoy kislotasi va 0,4 mol tereftal kislotasi hosil bo'ldi. Benzoy kislotasi hosil qilgan aromatik uglevodorod massasini (g) aniqlang.
A) 38 B) 45 C) 26,8 D) 53,6
84. Elektrolitning dissotsiatsiyalanish konstantasi qiymatining o'zgarishi nima(lar)ga bog'liq?
1) elektrolit tabiatiga; 2) erituvchi tabiatiga; 3) konsentratsiyaga; 4) haroratga
A) faqat 4 B) 1,2,3,4 C) 1,2,3 D) 1,2,4
85. Qaysi xloridlar suvda erimaydi?
A) AgCl, FeCl₃
B) MgCl₂, CuCl₂
C) AlCl₃, PbCl₂
D) PbCl₂, Hg₂Cl₂
86. Sulfat kislotaning 850 g eritmasi tarkibida 140·N_A ta sp³-gibridlangan orbitallar mavjud bo'lsa, H₂SO₄ ning massa ulushini toping.
A) 39/95 B) 49/85 C) 70/92 D) 85/95
87. Ammiak sintez qilish jarayonida reaktordagi bosim 30% ga kamaydi. Boshlang'ich aralashmadagi azot bilan vodorod miqdori stexiometrik nisbatda bo'lsa, reaksiyadan keyin hosil bo'lgan gazlar aralashmasining hajmiy tarkibini aniqlang.
A) 1/9; 2/3; 2/9
B) 2/5; 2/5; 1/5
C) 1/7; 3/7; 3/7
D) 1/4; 1/4; 1/2
88. 2 molekula etin va 1 molekula C₃H₄ trimerlanishidan olingan aromatik uglevodorodga konsentrlangan nitrat va sulfat kislotasi kislotalar aralashmasi ta'sir ettirilganda tarkibida bittadan NO₂ guruh tutgan nechta isomer hosil bo'ladi? (nitrogruppasi oriyentatsiyasi qoidasiga binoan o'rin almashadi, yon zanjirning nitrolanishi hisobga olinmasin)
A) 3 B) 1 C) 4 D) 2
89. MgSO₄·nH₂O kristallogidratida suvdagi elektronlar soni magniyniyning elektronlari sonidan 7 marra ko'p bo'lsa, n ni aniqlang.
A) 6 B) 10 C) 8 D) 7
90. Tarkibida massa bo'yicha 28,4% Me, 32,1% Cr va 39,5% O bo'lgan moddaning formulasini aniqlang.
A) Na₂CrO₄
B) FeCrO₄
C) Fe₂(CrO₄)₃
D) Al₂(Cr₂O₇)₃
91. 1 mol C₃H₆ va H₂ aralashmasi (D_{H₂}=14,5) yopiq idishda Pt katalizator ishtirokida 320°C gacha qizdirildi. So'ngra harorat dastlabki holatga keltirilganda idishdagi bosim 30% ga kamaygan bo'lsa, reaksiyaning nazariy jihatdan unumini (%) toping.
A) 75 B) 70 C) 92,3 D) 20
92. Qaysi kislotaning eritmadagi konsentratsiyasi (ω) 40% dan ortib ketsa, portlab parchalanadi?
A) xlorat kislotasi
B) perxlorat kislotasi
C) xlorit kislotasi
D) gipoxlorit kislotasi
93. Tarkibida noma'lum modda saqlangan 120 g eritmaning molyarligi va molyalligi 5 ga teng bo'lsa, eritmaning foiz konsentratsiyasini (%) aniqlang. (ρ=1,2 g/ml deb hisoblansin)
A) 100/2 B) 100/3 C) 100/6 D) 100/4
94. 0,4 mol X(NO₃)₃ tuzi suvda eritilishidan olingan eritmada jami ion va molekular soni 1,3·N_A dona bo'lsa va tuzning dissotsiyanishidan olingan X³⁺ kationining massasi 15,6 g ga teng bo'lsa, noma'lum metallni aniqlang. (tuzning gidrolizlanishini va suvning dissotsiyanishini hisobga olmagin)
A) Cr B) Mn C) Fe D) Al
95. Eritmadagi H⁺ ionlari OH⁻ ionlaridan 10² marra ko'p bo'lsa, eritmadagi pOH qiymatini toping.
A) 4 B) 9 C) 5 D) 8
96. 7,2 g metal kislotadan 6,72 litr (n.sh) vodorod siqib chiqarsa, 9,6 g metal qanday massadagi (g) Fe³⁺ ni siqib chiqaradi.
A) 5,6 B) 28 C) 15 D) 11,2
97. MnO₂+ NaClO₃+NaOH=Na₂MnO₄+H₂O+...reaksiya tenglamasini tugallang va barcha koeffitsiyentlar yig'indisini hisoblang.
A) 17 B) 25 C) 34 D) 19
98. 0,28% li KOH ning 0,2 kg eritmasi 5A tok bilan 26,8 soat davomida elektroliz qilindi. Eritmaning pH ni toping. (ρ=1,55 g/ml)
A) 12 B) 13 C) 11 D) 4
99. +1 oksidlanish darajasiga ega bo'lgan metal sulfiti va oksidi aralashmasida massa ulushi 32% oltingugurt va 51,2% kislorod bo'lsa, metallni toping.
A) Rb B) Na C) K D) Li
100. 1 mol metall gidroksid qizdirilganda 9 g suv hosil bo'ldi. Hosil bo'lgan metall oksidning molyar massasi parchalangan metall gidroksidning molyar massasidan 63 g/mol ga ko'pligi ma'lum bo'lsa, reaksiyadan hosil bo'lgan metall oksid massasini (g) aniqlang.
A) 56 B) 54 C) 102 D) 72
101. 0,5 mol litiy va kadmiydan iborat aralashma tarkibidagi litiyning mol ulushi kadmiyning massa ulushiga teng bo'lsa, kadmiyning massasini (g) hisoblang.
A) 22,4 B) 11,2 C) 28 D) 16,8
102. Xlorofill tarkibida 3% ni tashkil qiladigan metallardan olingan nitrat tuzining kristallogidrat tarkibida kislorod atomlari soni vodorod atomlari soniga teng bo'lsa, kristallogidratning molyar massasini (g/mol) hisoblang.
A) 156 B) 256 C) 200 D) 176
103. xCaCO₃=yCaCO₃+zCaO+zCO₂ ifodada x, y, z, z koeffitsiyentlarning eng kichik butun qiymatdagi nisbatlari 2:1:1 bo'lsa, reaksiyaning mahsulot unumini (%) aniqlang.
A) 50 B) 53 C) 170 D) 85
104. Ucha bir xil kolbaning birinchisi CO₂ bilan to'ldirilganda 422 g, ikkinchisi H₂S bilan to'ldirilganda 417 g keldi. 3- kolba esa teng hajmda O₃ va X gaz bilan to'ldirilganda 420 g ga teng bo'ldi. X gazni aniqlang.
A) Ne
B) N₂O
C) O₂
D) NO₂
105. Rux metalli ikki xil konsentratsiyali nitrat kislotalarda eritilganda ajralgan NO va N₂O larning hajmlari nisbatni 4:1 bo'lsa, reaksiyaga kirishgan Zn larning mol nisbatni aniqlang.
A) 3:8 B) 3:4 C) 3:2 D) 1:1
106. Quyidagi anion bo'yicha gidrolizga uchraydigan tuzlarni ajratib.
1) (NH₄)₂SO₄; 2) K₂CO₃; 3) CH₃COONH₄; 4) NaNO₂; 5) Cu(NO₃)₂; 6) (CH₃COO)₂Ca
A) 2,4,6 B) 1,4,5 C) 1,3,4 D) 2,6
107. 1827-yil V.Seyze tomonidan platina Pt(II) ning π-kompleksi olindi. CH₂=CH₂+K₂[PtCl₄]+H₂O→Seyze tuzi +KCl Ushbu reaksiyaga muvofiq Seyze tuzining formulasini belgilang.
A) K[C₂H₃PtCl₃]·H₂O
B) K[C₂H₄PtCl₃]·H₂O
C) K[C₂H₄PtCl₄]·H₂O
D) K[C₂H₄PtCl₂]·2H₂O
108. Alkan stexiometrik nisbatdagi kislorodda to'liq yondirilganda olingan gazlar aralashmasining miqdori (mol) dastlabki alkan miqdoriga 9 marra katta bo'lsa, alkanni va uning izomerlari sonini aniqlang. (suv bug'i kondensatlanmagan)
A) pentan, 3 ta
B) heptan, 9 ta
C) geksan, 5 ta
D) butan, 2 ta